

GLOBALITZACIÓ, GLOCALITZACIÓ

GREGORIO IRIARTE

Cochabamba

Comencem establint una distinció important i esclaridora entre *globalització* i *globalisme* que ens ajudarà, sens dubte, a plantejar-nos un discerniment crític i ètic sobre aquest concepte tan usat i, ahora, tan ambigu com és el de *globalització*.

Malgrat les múltiples ressonàncies que suscita la paraula *global* (mundial), no ha d'entendre's en sentit total i omnicomprensiu; caldrà preguntar-se sempre per l'extensió i el grau d'intensitat d'aquesta 'globalitat'.

Actualment, molts analistes han començat a delimitar el concepte ampul·lós de *globalització* amb una nova paraula: *glocalització*. És un neologisme compost de 'global' i de 'local', per donar-nos a entendre que, al cap i a la fi, es tracta d'una de nova i amplíssima dimensió del fet local. D'altra banda, s'assenyala així que molts dels trets culturals del fet local s'estan refermant.

Però molt diferent de la *globalització* és el *globalisme*. El *globalisme* no és altra cosa que la ideologia neoliberal en recerca obsessiva del domini del mercat mundial. El model vigent pretén la primacia i la imposició d'una societat manejada tota ella pel mercat total mundial. Es tracta d'un economicisme anacrònic que es difon a gran escala.

El *globalisme* redueix tota la complexitat de la *globalització* a només un aspecte: l'econòmic. A més, es concep d'una manera merament lineal, com a expansió —sense límit ni cap condició— del mercat mundial. Tots els altres aspectes de la globalització (el cultural, l'ecològic, les noves identitats transnacionals, la informàtica, els mitjans de comunicació, etc.) o no se'ls considera, o se'ls jutja com totalment subordinats a la globalització econòmica. D'aquesta manera, la societat mundial queda amputada i reduïda a una «societat mundial de mercat».

Aquest globalisme reduccionista canta

continuant les excel·lències del «comerç lliure» mundial. Pressuposa, ingènuament, que l'economia globalitzada resulta més apropiada per elevar mundialment la riquesa, eradicar la pobresa i disminuir les profundes desigualtats.

Tanmateix, les dades recents que aporten les fonts internacionals més objectives i competents, com el Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD), mostren amb plena evidència la total falta d'equitat mundial. Aquesta absència de justícia distributiva, tant a nivell nacional com internacional, ha estat i continua sent agreujada per la vigència del model neoliberal-globalitzador.

Característiques de la globalització

Amb la caiguda del mur de Berlín i el col·lapse del règim soviètic i del socialisme real, alguns van pensar que havia tocat l'hora final de tota opció política i la mort de les utopies, i que naixia una nova època situada més enllà del socialisme i del capitalisme. Estaven convençuts que moria, irremeiablement, «el fet polític», deixant el pas lliure al «fet econòmic».

En part tenien raó ja que la globalització està possibilitant als empresaris i al gran capital internacional que puguin exercir un paper clau en la configuració, no només de l'economia, sinó de la societat en conjunt. Tanmateix, el problema no és tan simple. Segons U. Beck, la globalització implica diferents processos en virtut dels quals els estats nacionals sobirans s'entremesclen i s'imbriquen mitjançant autors transnacionals i les seves respectives forces entramades

Les característiques de la globalització les resumeix aquest autor en les següents propostes:

1. Eixamplament del mercat internacional i creixent intercanvi.
2. Caràcter global de la xarxa de mercats financers.

3. Noves tecnologies de la comunicació.
 4. Consens sobre la vigència dels drets humans i la democràcia com a sistema de govern.
 5. Cultura de la imatge.
 6. Nous actors transnacionals al costat dels governs: Nacions Unides, FMI, Banc Mundial, G-7, ONG...
 7. El terrible desafiament de la pobresa global
 8. *El problema ecològic, que qüestiona el model econòmic vigent*
- (Cfr. Ulrich BECK *Fal·làcies del globalisme, respostes a la globalització*, Paidós, Buenos Aires)

Riquesa globalitzada i pobresa localitzada.

En realitat, el que realment s'ha *globalitzat* ha estat la pobresa. Els moviments especulatius del capital transnacional s'han anat sotraient a la intervenció fiscalitzadora de l'estat i es mouen, per tot el món, amb absoluta llibertat, sense cap control. És això el que denominem *globalisme*, que constitueix l'essència mateixa de la globalització. És el gran capital volàtil i especulatiu, vinculat en gran part al rentat de diners ('blanqueig') i que es refugia en els anomenats 'paradisos de les finances', on no s'exerceix cap control sobre l'origen d'aquests misteriosos capitals. Al món n'hi ha molts, però a la nostra regió, el més famós tristament és el de l'illa Gran Caiman, a les Antilles.

El *globalisme* no coneix ni accepta cap poder terrenal que pugui limitar, controlar o orientar la seva activitat altament lucrativa. Menys encara, cap principi ètic o qüestionament polític.

Com que és un capital bàsicament especulatiu, tampoc crea fonts de treball. La inversió està orientada pel lucre, no pel servei. És un capital que no necessita la força de treball per expandir-se. El seu creixement econòmic no té relació amb els índexs de desenvolupament del país. L'únic que li interessa, a aquest capital transnacional, és desenvolupar-se per si mateix i per a si mateix. Tant l'objectiu, com els mitjans per aconseguir aquest objectiu rauen dins de la seva pròpia identitat. Tracta de créixer a un ritme cada vegada més accelerat, sense importar-li ni les fonts de treball, ni l'economia del país, ni el desenvolupament mateix, ni l'ecologia. Viu per a autodesenvolupar-se, sense importar-li res, ni ningú.

No hem d'estranyar-nos, per tant, de que el *globalisme*, globalitzi la pobresa. Amb visió crítica hem d'arribar a percebre que la situació privilegiada dels amos d'aquest immens capital transnacional i la situació de misèria dels nostres pobles, no són sinó les

dues cares d'una mateixa moneda: hi ha pobres perquè hi ha rics, i hi ha immensament rics, perquè hi ha una immensitat de pobres.

Respostes a la globalització

- El concepte de nació és irrenunciable.

L'organització mateixa de l'estat no només està orientada per garantir la política interna d'un país, sinó també per configurar, políticament, tot el procés de globalització i per regular-lo i adequar-lo als interessos i aspiracions de la població. No es pot anul·lar l'estat; més aviat s'ha de passar a una nova concepció de l'estat, amb projecció transnacional.

- El fet local està prenent un nou èmfasi. Les identitats culturals més aviat s'afirmen, així com l'estimació al que és propi. Tenim una societat, d'una banda molt oberta cap enfora i, per l'altra, cada vegada més afirmada en la seva pròpia identitat. La primera línia de defensa davant la submissió que comporta la globalització és la reafirmació en el que és propi. Aquesta valoració ha de relacionar-se amb aquells països i aquelles cultures que, en cert grau, són semblants.

- El dret públic internacional haurà d'avançar cap a nous acords vinculants, ja sigui sobre drets humans, transaccions comercials internacionals com, sobretot, tot el referent a la fiscalització del gran capital transnacional i al blanqueig de divises i als programes de defensa del medi ambient. El mercat internacional requereix urgentment un ordenament jurídic semblant al que hi ha en l'àmbit nacional. S'ha de globalitzar la solidaritat, justícia i la mútua col·laboració entre els estats, si no volem tenir un món cada vegada més antihumà i regit únicament pel poder del gran capital transnacional.

- Respecte a la posada en vigència d'un nou dret internacional i les seves respectives instàncies, com la creació de tribunals internacionals, és cert que queda molt per fer; tanmateix, s'estan fent passos molt positius en aquest sentit. Dins d'aquests avenços s'inscriu, evidentment, el judici a Pinochet i als militars dictadors argentins, i també la superació del concepte de 'territorialitat' en relació amb la violació dels drets humans. També, els delictes sobre crims de guerra comesos per autoritats de l'ex-Iugoslàvia i que han estat presentats al Tribunal Internacional de la Haia perquè els jutgi.